

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการการรับจัดบริการขนส่งในกิจการฮัจญ์

กรมการศาสนาได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๓๐๒/๑๐๕๑ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมการศาสนาได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูลว่า คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ได้มีมติให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ขอจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบกิจการฮัจญ์ต่อกรมการศาสนา จึงขอหารือแนวทางในการจดทะเบียนในนามสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล

กรมการศาสนาในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจญ์แห่งประเทศไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามข้อ ๒ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการการรับจัดบริการขนส่งในกิจการฮัจญ์ ตามมาตรา ๕ (๑) การจัดบริการอื่นที่เกี่ยวกับกิจการฮัจญ์ตามมาตรา ๕ (๒) หรือการโฆษณาหรือการกระทำการอื่นใดที่เกี่ยวกับกิจการฮัจญ์ ตามมาตรา ๕ (๓) ได้แก่ นิติบุคคลหรือรัฐวิสาหกิจ และเมื่อพิจารณาตามวรรคสองของกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว ได้กำหนดคุณสมบัติของนิติบุคคลเฉพาะตามลักษณะนิติบุคคลเอกชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น กล่าวคือ มีเฉพาะห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัดเท่านั้น โดยกฎหมายมิได้บัญญัติเปิดช่องให้นิติบุคคลอื่นๆ ที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน เช่น คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด สหกรณ์ สมาคมหรือมูลนิธิที่จดทะเบียนตามกฎหมายอื่น ๆ เป็นต้น ว่าจะสามารถยื่นขอจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบกิจการฮัจญ์ได้หรือไม่ และเมื่อพิจารณาตามมาตรา ๒๙ ประกอบมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ แล้ว ปรากฏว่าได้บัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล กล่าวคือ เป็นองค์กรทางศาสนาอิสลามระดับจังหวัดที่เป็นสำนักงานบริหารของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด โดยมีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเป็นผู้แทนของสำนักงานในกิจการเกี่ยวกับบุคคลภายนอกส่วนคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) ให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับศาสนาอิสลามต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

(๒) กำกับดูแลและตรวจตราการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดในจังหวัดและจังหวัดอื่นตามที่คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมอบหมาย

(๓) ประนีประนอมหรือชี้ขาดคำร้องทุกข์ของสัปบุรุษประจําสมัยซึ่งเห็นว่าไม่ได้
รับความเป็นธรรมจากคณะกรรมการอิสลามประจําสมัย

(๔) กำกับดูแลการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจําสมัยให้เป็นไปโดย
เรียบร้อย

(๕) พิจารณาแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการอิสลามประจําสมัย

(๖) สอบสวนพิจารณาให้กรรมการอิสลามประจําสมัยพ้นจากตำแหน่งตาม
มาตรา ๔๐ (๔)

(๗) สั่งให้กรรมการอิสลามประจําสมัยพักหน้าที่ระหว่างถูกสอบสวน

(๘) พิจารณาเกี่ยวกับการจัดตั้ง การย้าย การรวม และการเลิกสมัย

(๙) แต่งตั้งผู้รักษาการแทนในตำแหน่ง อิหม่าม คอเต็บ และบิหลั่น เมื่อ
ตำแหน่งดังกล่าวว่างลง

(๑๐) ออกหนังสือรับรองการสมรสและการหย่าตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

(๑๑) ประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวและมรดกตามบัญญัติ
แห่งศาสนาอิสลามเมื่อได้รับการร้องขอ

(๑๒) จัดทำทะเบียนทรัพย์สิน เอกสารและบัญชีรายรับ รายจ่าย ของสำนักงาน
คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน และรายงานผลการดำเนินงาน
ฐานะการเงินและทรัพย์สินให้คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยทราบปีละหนึ่งครั้ง
ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

(๑๓) ออกประกาศและให้คำรับรองเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลามในจังหวัด

ซึ่งไม่ปรากฏบทบัญญัติใดเปิดช่องให้อำนาจคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด
สามารถดำเนินการจัดกิจการอื่นได้ โดยเฉพาะด้านเกี่ยวกับกิจการฮัจญ์ซึ่งเป็นลักษณะการ
จัดบริการที่มีการเก็บค่าบริการและจัดการเป็นเชิงธุรกิจ ดังนั้น กรมการศาสนาจึงขอหารือว่า
นอกจากนิติบุคคลเอกชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะสามารถดำเนินการขอจด
ทะเบียนเป็นผู้รับจัดบริการการขนส่งในกิจการฮัจญ์ ตามข้อ ๒ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ.
๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้แล้ว ยังมีนิติบุคคล
ประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน เช่น คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาลหรือองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด (อบจ.) รวมทั้งสหกรณ์ สมาคม หรือมูลนิธิ ที่มีการจดทะเบียนในกิจการเกี่ยวกับ
กิจการด้านศาสนา เป็นต้น จะสามารถขอจดทะเบียนเป็นผู้รับจัดบริการการขนส่งในกิจการฮัจญ์
ตามข้อ ๒ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริม
กิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้หรือไม่ รวมทั้งรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ มีประเภทใดบ้างที่จะสามารถขอจด
ทะเบียนเช่นนั้นได้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมการศาสนา
ประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม (กรมการศาสนา) แล้ว

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นเมื่อพิจารณามาตรา ๕ (๑)^๑ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ประกอบกับข้อ ๒^๒ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔ แล้ว ปรากฏว่า การรับจัดบริการขนส่งในกิจการฮัจย์เป็นกิจการที่ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการส่งเสริมกิจการฮัจย์แห่งประเทศไทย โดยผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการ จะต้องเป็นนิติบุคคลหรือรัฐวิสาหกิจเท่านั้น และโดยที่มาตรา ๖๖^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้วางหลักไว้ว่า นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง

สำหรับข้อหาหรือว่าสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดจะมีสิทธิขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการการรับจัดบริการขนส่งในกิจการฮัจย์ได้หรือไม่นั้น เห็นว่า แม้มาตรา ๒๙^๔ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ จะกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดตามมาตรา ๒๖^๕ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.

^๑มาตรา ๕ กิจการดังต่อไปนี้ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ

(๑) การรับจัดบริการขนส่ง

ฯลฯ

ฯลฯ

การอนุญาตของคณะกรรมการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๒ข้อ ๒ ผู้มีสิทธิขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการการรับจัดบริการขนส่งในกิจการฮัจย์ตามมาตรา ๕ (๑) การจัดบริการอื่นที่เกี่ยวกับกิจการฮัจย์ตามมาตรา ๕ (๒) หรือการโฆษณาหรือการกระทำการอื่นใดที่เกี่ยวกับกิจการฮัจย์ตามมาตรา ๕ (๓) ได้แก่ นิติบุคคลหรือรัฐวิสาหกิจ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓มาตรา ๖๖ นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง

^๔มาตรา ๒๙ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด โดยมีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเป็นผู้แทนของสำนักงานในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดอาจมีมติมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้ และให้เลขานุการคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการของสำนักงาน

^๕มาตรา ๒๖ ในจังหวัดที่มีคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับศาสนาอิสลามต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

(๒) กำกับดูแลและตรวจตราการปฏิบัติงานของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดในจังหวัดและจังหวัดอื่นตามที่คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมอบหมาย

๒๕๕๐ แล้ว เห็นได้ว่า การขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการการรับจัดบริการขนส่งในกิจการฮัจญ์ ตามข้อ ๒ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดแต่อย่างใด สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดจึงไม่มีสิทธิขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการการรับจัดบริการขนส่งในกิจการฮัจญ์ ตามข้อ ๒ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้

สำหรับสมาคม มูลนิธิ สหกรณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจ จะมีสิทธิขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการการรับจัดบริการขนส่งในกิจการฮัจญ์ ตามข้อ ๒ ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า โดยที่สมาคม มูลนิธิ สหกรณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจมีสถานะเป็นนิติบุคคลเช่นกัน ดังนั้น จึงต้องพิจารณาจากขอบอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้งของนิติบุคคลแต่ละแห่งเป็นรายกรณีไปว่า ได้กำหนดให้นิติบุคคลประเภทนั้น ๆ มีอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการประกอบกิจการการรับจัดบริการขนส่งในกิจการฮัจญ์ได้หรือไม่

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๓) ประนีประนอมหรือชี้ขาดคำร้องทุกข์ของสัปบุรุษประจำมัสยิดซึ่งเห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด

(๔) กำกับดูแลการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำมัสยิดให้เป็นไปโดยเรียบร้อย

(๕) พิจารณาแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการอิสลามประจำมัสยิด

(๖) สอบสวนพิจารณาให้กรรมการอิสลามประจำมัสยิดพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๔๐ (๔)

(๗) สั่งให้กรรมการอิสลามประจำมัสยิดพักหน้าที่ระหว่างถูกสอบสวน

(๘) พิจารณาเกี่ยวกับการจัดตั้ง การย้าย การรวม และการเลิกมัสยิด

(๙) แต่งตั้งผู้รักษาการแทนในตำแหน่ง อิหม่าม คอเต็บ และบิหลั่น เมื่อตำแหน่งดังกล่าว

ว่างลง

(๑๐) ออกหนังสือรับรองการสมรสและการหย่าตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

(๑๑) ประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องครอบครัวและมรดกตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามเมื่อได้รับการร้องขอ

(๑๒) จัดทำทะเบียนทรัพย์สิน เอกสารและบัญชีรายรับ รายจ่าย ของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน และรายงานผลการดำเนินงานฐานะการเงิน และทรัพย์สินให้คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยทราบปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

(๑๓) ออกประกาศและให้คำรับรองเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลามในจังหวัด

มิถุนายน ๒๕๕๐